

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies tertius et quartus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

De S. Quitino Martyre In Turonia, Galliæ Provincia. Sylloge. De cultu,
martyrii causa, loco et tempore.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72907](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72907)

A secundum Acta Apparitionis S. Michaelis tom. VIII Septembris pag. 62, num. 7 sub finem: verum hæc apparitio post S. Petronii tempora contigit. Vide eundem tomum pag. 37 ad lit. F. *Oedipus non sum, qui, quæ hic, qualesve reliquiæ memorentur, divinam. Servatas in S. Stephani templo reliquiis enumerant Patricellius, Pullienus Luparus, Casalius: at ex his nullus similes reliquiis memorat. Ineptus igitur illarum descriptor vel vitiose in chartam ista conjecerit, vel absurde adjecterit ceteris.*
 x Seu Majoris dicti.
 y Seu Minoris, Hierosolymitani episcopi.
 z Omissæ apud Patricellium.
 aa Sancti nimirum Hilarii, ex Patricellii Catalogo.
 bb Apud Patricellium omissæ.
 cc Cujus? Leodegarius, episcopus Augustodunensis

et martyr, notissimus est, sed fuit tantum sæculo VII. Recenseri hic interdum reliquiis Sanctorum, qui S. Petronio etiam sæculis aliquot posteriori sunt, non vana est suspicio; quod in S. Benedicto paulo post patet.

dd S. Mennæ. Ex Patricellii Catalogo.
 ee Nequit hic intelligi Sanctus, Benedicto, Ordinis monastici apud Occidentales instauratore, antiquior, qui sæculo sexto agere in terris desiit: alque adeo procul dubio hujus reliquiis in S. Stephani templo S. Petronius non recondidit. Hinc porro non infundata suspicio enascitur, et alias quoque hic reliquiis S. Petronio acceptas ab anonymo referri, quas serius S. Stephani ascetæ sibi compararunt et humi occultarunt, quod paulo ante monui.

ff Macrini, legit Patricellius.
 gg Lege: Bibianæ, ut Patricellius.
 hh S. Dindymi. Ex eodem.

AUCTORE ANONYMO.

DE S. QUITINO MARTYRE

IN TURONIA, GALLIÆ PROVINCIA.

SYLLOGE.

De cultu, martyrii causa, loco et tempore.

B

C. S.

E

POST MED.
 SÆC. VI.
 Hæc annuntiat

Hunc S. Quintinum, longe diversum a celebri cognomini martyre apud Veromanduos passo, cultoque die 31 hujus mensis Octobris, hodie annuntiat Ms. codex Daveronensis, inter Auctaria Usuardina apud Sollerium nostrum relatus. Sic autem habet: In pago Turonico, sancti Quintini martyris. Iisdem plane verbis eodemque die ipsum memorant nostrum Ms. Florarium Sanctorum, Usuardini Martyrologii editio Lubeco-Coloniensis, Grevenus et Molanus; atque ex hoc Philippus Ferrarius in Catalogo Generali Sanctorum, ubi similiter ait: In territorio Turonensi, S. Quintini martyris. Paulo plura, nec tamen meliora, de eodem scripsit Andreas Saussayus in Martyrologio suo Gallicano ad hunc diem, Item apud Turones, inquit, S. Quintini martyris, qui Christi nominis ferventissimus propugnator sanguinem pro eo libenter profudit, morteque immortalitate commutata, de supplicio ad triumphum perennem evehctus est. Qui hæc legerit, viæ dubitabit, quin hic S. Quintinus pro Christiana religione asserenda, uti Quintino Veromanduensi obtigit, sub ethnicis fuerit passus: at non ita esse, mox constabit.

2 Castellanus in Martyrologio Universali ampliore illius notitiam tradit, ac martyrii causam et locum exponit verbis Gallicis, quæ Latine subjicio. In Turonia S. Quintinus, ex Villa-Parisiaca oriundus, pro castitate trucidatus in ripa fluvii Angerisci. Sunt ex ejus reliquiis in Meldensi ecclesia S. Stephani. Etiam clarius loquitur auctor Martyrologii Parisiensis, anno 1727 Parisiis editi, in quo inter Addenda et emendanda ad hunc diem 4 Octobris, pag. 15 sic legitur Latine: In territorio Turonensi, sancti Quintini, apud villam Parisiacam nati et enutriti; qui cum in exercitu Gunthramni regis militaret, ad illicitos amores ab impudica muliere frustra sollicitatus, ejusdem insidiis ad Agneriscum (lege Angeriscum) amnem cæsus est. Ejus reliquiis aliquot ditata est cathedralis ecclesia sancti Stephani Meldensis. Secundum hæc Quintinus ille, non fidei Christianæ assertor, sed pudicitie castitatisque servandæ causa; nec ab ethnicis, sed ex impudicæ mulieris machinatione passus est, vere tamen martyr, utpote pro virtute ad Christianam religionem spectante occisus.

sed postmodum colitur in Turonensi ecclesia S. Martini,

3 Hactenus de Martyrologiis, in quibus S. Quintini memoriam hoc die signatam reperi. Verum in Breviario insignis ecclesiæ S. Martini Turonensis, anno 1653 typis edito, idem ille Officio trium le-

ctionum celebratur postmodum, seu 3 Octobris; quod tamen non alia de causa fieri puto, quam quod dies quartus impeditus sit festo S. Francisci Assisiatis, qui Officium novem lectionum in eodem obtinet. Oratio hæc ibidem præscripta est: Beati Quintini martyris nos faciat, Domine, passio veneranda lætantes; et, ut eam sufficienter recolamus, efficiat promptiores. Per Dominum. Lectiones vero sic habent: LECTIO I. Quintinus nobilis quidem genere, sed moribus præstantior, ex pago, ut credimus, Parisiaco nobis prolatus est, Meldis vero civitate genitus est. Is pergens ad pagum Turonicum, ibi cujusdam Gunthramni ducis ac comitis se subdidit obsequio. Qui cum esset egregia forma et virtutibus ornatus, domina quædam, nomine Aga, cepit illius amore flagrare, ita ut eum adulterinis obtutibus et nefariis suasionibus ad impudicitiam frequenter provocare conaretur.

4 LECTIO II. Verum, quo major erat mulieris impudentia, eo constantior fuit Quintini pudicitia, qui nec impudicæ mulieris blanditiis nec muneribus adduci potuit, ut ei ullo modo acquiesceret; sed pestiferum illius consilium detestatus, se domini sui matrimonium non fraudaturum, spondit. Itaque Quintinus remeans ad injunctum sibi officium, in loco, qui est super Ageriscum fluvium, ibi aliquantisper commoraturus, domino suo temporale obsequium exhibebat. Interim Aga videns, suis blandimentis non posse Quintinum allicere ad consentiendum stupro, ira exardescens meditatur, quoniam pacto Adolescentis injuriam ulcisceretur.

5 LECTIO III. Direxit itaque impia sceleratos satellites, ut Quintino necem inferrent, præcipiens imprimis spiculatori, ut Juveni non parceret gladio, qui designatus fuerat suo sociari thoro. Evaginato igitur mucrone, amputatum est caput gloriosi Martyris, sicque duplicem, virginitatis et martyrii, palmam assecutus migravit in cælum. Sublatum, ut aiunt, caput a propriis membris, propriis bajulans manibus, in fonte, qui nunc usque in eodem loco emanat, aquis baptizavit; hincque non longe abiens, propria quievit voluntate. Hactenus laudatæ tres Lectiones insignis ecclesiæ S. Martini Turonensis, quæ licet de martyrii causa cum Castellano et Parisiensi Martyrologio consentiant, in aliquibus tamen narrationis adjunctis dissonant. Singulæ paululum expendamus.

ex cuius Breviario Lectiones proprias

F

hic expendantur damus.

6 Meldisne, quæ Galliæ civitas episcopalis et Briæ provinciæ caput est, decem circiter leucas Gallicas Parisiis dissita, vernacule Meaux appellata; an in Villa-Parisiaca, Gallis Ville-Parisis dicta, quæ in

Non satis certum mihi est, an Meldis, an in Villa-Pa-

AUCTORE
C. S.
PARIISIACA NATUS
SIT.

in tabulis geographicis paulo plus medio itinere Parisiis Meldas ad lavam visitur; hocne, inquam, in loco, an in Meldensi civitate natus S. Quintinus sit, ex certioribus instrumentis nequeo decernere. Pro Meldis stat auctor Breviarii Turonensis, simul tamen agnoscens, Quintinum non Meldis, sed ex pago Parisiaco in Turonensem advenisse, additisque vocibus Ut credimus, insinuans, hanc opinionem non certo aliquo sat antiquo testimonio, sed traditione aut argumento non omnino evincente niti. Breviarium hoc videre potuerunt Martyrologii Parisiensis scriptor et Castellanus; ac nihilominus his in Tabula topographica Martyrologii sui Universalis sanctum Martyrem expresse notavit natum esse in Villa-Parisiaca; ille vero, in eadem et natum et enutritum asseruit; ut suspicari liceat, his duobus auctoribus aliquid certius de natali Sancti loco innotuisse. Attamen inter hos ac Turonensem id interest, quod hic suspectus esse nequeat de nimio illo amore patriæ, qui ex alienis Sanctis suos sæpe facit populares.

Si constaret,
unam e Gun-
thramus re-
gis uxoris

7 De vocabulo domini, cui S. Quintinus servivit, convenit martyrologo Parisiensis cum auctore Breviarii Turonensis; Guntrannus enim et Gunthramnus idem nomen est: at Parisiensis Gunthramnum illum regem dixit; Turonensis autem ducem ac comitem; nisi forte obscura ejus phrasid aliter exponenda sit. Verba ejus repeto. Ibi, inquit, cujusdam Guntranni ducis ac comitis se subdidit obsequio. Obvius horum sensus est, Guntrannum, cujus obsequio Sanctus se subdidit, quemdam ducem ac comitem fuisse; verum hic quoque sensus, etsi minus obvius, esse potest; Sanctum se subdidisse obsequio cujusdam, qui erat Guntranni dux ac comes. Per Gunthramnum regem non alius designari potest, quam hujus nominis sanctus rex Burgundionum, in Opere nostro datus die 28 Martii, qui post patris sui Clotharii mortem regnum suum auspicatus est anno 561, annoque 595 moriens reliquit. Hinc Parisiensis martyrologus S. Quintini quoque cædem ante eundem annum 595 accidisse, in margine annotavit; ac recte, si hæc sub laudato rege contigerit.

auctorem
fuisse cædis
S. Quintini,

8 De conditione procacis mulieris, quæ ab impudico amore ad Sancti cædem progressa est, non constat. In Breviarii Turonensis Lectione prima dicitur domina quædam, nomine Aga; sed in Lectione 2 non obscure indicatur, eandem fuisse uxorem domini, cui Quintinus serviebat, cum hic sollicitanti mulieri dicitur respondisse, se domini sui matrimonium non fraudaturum. Ponamus itaque paulisper, Guntrannum, de quo ibidem sermo fit, regem Burgundionum fuisse, ac videamus, quanta cum verisimilitudine aliqua ejusdem regis uxor in tanti sceleris suspensionem possit vocari. Ex S. Gregorio Turonensi in Historia lib. iv, cap. 23 tres notæ sunt Gunthramni regis uxores. Nam primo quidem ancillam quandam, nomine Venerandam, concubina, ut loquitur sanctus historicus, sibi junxit, ex eaque Gundobaldum suscepit; deinde uxorem duxit Marcatrudem, qua expulsa et mortua, Austrigildam, cognomento Bobilam. Post cujus obitum, qui anno 580 vel sequenti contigit, reliquum vitæ suæ in cælibatu traduxit; etsi filium non haberet, cui regnum suum posset relinquere.

martyrium
hujus figi pos-
set inter an-
nos 561 et 580
vel 581,

9 Harum uxorem aliquam fuisse cognominatam Agam, nusquam legi; at certe dux postremæ non ea indole ac moribus fuisse, ut dicti sceleris suspicio in eas cadere non possit. Etenim Marcatrudis privignum suum, Gunthramni regis ex Veneranda filium, Gundobaldum veneno interfecit, et ab eodem rege abjecta fuit; Austrigilda vero moriens Herodiano more virum suum rogavit, obtinuitque, ut in morte sua duo medici, qui ipsi servierant, occiderentur, ut eorum quoque consanguinei in sua morte lugerent; teste eodem S. Gregorio lib. v, cap. 56, ubi etiam dicitur illa nequam spiritum exhalasse. Quam ob rem, si constaret, S. Quintini interfetricem fuisse aliquam e Gunthramni regis uxoris, illarum neu-

tram sua virtus ab ejusdem criminis suspitione satis eximeret; sanctique Quintini martyrium figendum esset inter annum 561, quo Gunthramnus regnare cepit, annumque 580 vel 581, quo postrema ejusdem sancti regis uxor Austrigilda obiit.

10 Verum cum in sæpe dicto Breviario Turonensi non dicatur S. Quintinus in obsequiis Gunthramni regis fuisse, sed vel cujusdam Guntranni, qui erat dux et comes; vel cujusdam ignoti nobis nominis, qui erat dux et comes Gunthramni regis, potest hic alius Guntrannus indicari, cujus uxoris crimine Sanctus occisus sit. Eodem enim tempore vixit quidam Guntrannus alter, cognomento Boso, seu Gunthramnus-Boso appellatus, qui fuit dux exercitus regis Sigiberti I, annoque 587, jubente Gunthramno rege, Viroduni interfecit, ut apud laudatum S. Gregorium Turonensem in Historia Francorum legere licet. Eundem etiam uxoratum fuisse, pariter constat, sed nomen uxoris ipsius nusquam proditum reperi. De hoc ergo forsitan sermo est in laudato Breviario. Statuat eruditus lector, quod volet; nam mihi quidem aliunde nihil occurrit, quod ad designandam certam cædis auctorem, aut alterutrum Gunthramnum determinandum sat ponderis habeat.

11 Discrepant etiam laudati Breviarii ac Martyrologii Parisiensis auctores de genere obsequii, quo S. Quintinus apud dominum suum fuit. Nam militare ei adscribitur, in Martyrologio, in Breviario autem potius videtur solum tribui servitium domesticum vel familiaris rei cura in quadam villa Guntranni apud fluvium Angeriscum sita. Si Quintini nobilitas tam certa esset, quam in Breviario Turonensi asseritur, magis ipsi conveniret militare obsequium, quam domesticum famulatus aut rei familiaris cura. Sancti Martyris palæstram adducti martyrologi omnes in pago Turonico statuunt; eandemque Castellanus, Martyrologium Parisiense et Turonense Breviarium distinctius ponunt apud fluvium, qui ab hoc Ageriscus, ab illis Angeriscus Latine, Gallice vero l'Aindroix appellatur; atque alibi etiam l'Indrois scribitur.

12 Hadrianus Valesius in Notitia Galliarum agens de fluvio Ingere, alias etiam Anger, Angera, et Andria dicto, qui in Bituricensi provincia ortus, Turonensem agrum perfluit, et infra Monbasonium Ligeri miscetur, ad propositum nostrum hæc subdit: Est et Andrisius vel Andria, l'Indrois, quasi Mixor Andria, qui villam Lupæ, Villeloin, et Montem Thesauri (vulgo Montresor) præterlapsus Andria recipitur. Bruzen la Martiniere in Lexico geographico eundem fluvium ortum scribit in Turonia apud vicum Ecueille, ad confinia ducatus Bituricensis, atque hinc intra eundem pagum Turonicum præterfluere Villeloin, Montresor, Saint Quentin et Chedigni, atque in Angerem, vulgo l'Indre exonerari. Noverint indigenæ, a quo S. Quintino, hodierno, an Veromandorum martyre, vicus ille seu paræcia appelletur; at, nisi contrarium constet, mihi verisimillimum est, eundem vicum ab hodierni S. Quintini cæde aut sepultura nomen suum accepisse. Porro, an et quantum ex ejusdem Sancti corpore, præter reliquias Meldis in cathedrali S. Stephani ecclesia honoratas, hic aut alibi supersit, non legi.

15 Ex hæcenus allegatis pro sat certis habenda videntur martyrium, ejusdemque causa et locus. Imo etiam verisimillimum apparet martyrii tempus, nempe post medium sæculum vi, quo ambo Gunthramni vixerunt. Quod de sublato per ipsum Martyrem lotoque capite atque electo quietis loco in Turonensi Breviario additur, fabula videtur, quam et ipsemet Breviarii auctor sibi suspectam fuisse, insinuavit, studiosè addens voculas: Ut aiunt. Figmento occasionem dare poterunt S. Quintini icones, amputatum caput suis manibus gestantes ad martyrii genus exhibendum, ut sæpe alibi in Opere nostro observatum est. Plura de hoc sancto castitatis Martyre non habeo.

sed forte illa
fuit uxor al-
terius Gun-
thramni,
eidem regi
synchro-
ni.

E
Alia scripto-
rum discre-
pantia: con-
sensus in lo-
cum martyrii

in pago Turo-
nensi apud
fluvium An-
geriscum.

F

Quæ ex dictis
pro certis aut
verisimillimis
habenda sint.